

K O M E N T Á R

K „CENNÍKU NA NÁHRADU ŠKÔD NA RYBÁCH A OSTATNÝCH VODNÝCH ORGANIZMOV“

HISTÓRIA VZNIKU „RYBÍCH CENNÍKOV“

V minulom storočí sa predchádzajúci režim snažil všetky cenníky v poľnohospodárskom rezorte unifikovať schvaľovacími dekrétmi ministerstva financií na návrhy dvoch najsilnejších rybohospodárskych organizácií – Slovenského rybárskeho zväzu a Štátneho rybárstva. Takto vznikali cenníky rybích násad a konzumných rýb, platné vo vymedzenom čase pre celé územie. Pre potreby súdnych znalcov tieto cenníky postačovali v plnom rozsahu, pretože už vtedy bolo možné rozlíšiť cenu násadovej ryby, odchovanej v rybníkoch pre konzumné účely na trhovú predaj, z ktorej sa odvodzovala aj cena pre štatistiku celoštátnej „Sumarizácie rybích úlovkov“ od ceny jednotlivých druhov rybích násad. Po zmene režimu prestal existovať celoštátne platný rybársky cenník, a tak si najvýznamnejšie rybochovné organizácie (RADA Slovenského rybárskeho zväzu, Žilina a SLOVRYB, a. s. Žilina) vydávali vlastné cenníky násadového materiálu a trhových rýb, platné v svojich obchodných centrách. RADA SRZ v cca 3 - ročných cykloch vydávala aktualizované cenníky lovených druhov rýb jednak kvôli sumarizácii úlovkov a jednak pre potreby vyčísľovania škôd na rybách v rybárskych revíroch jej organizačných zložiek (1994 – 2007). V r. 2008 vydala Rada SRZ v Žiline posledný cenník platný v slovenských korunách, slúžiaci pre výpočet náhrad škôd na rybách a ostatných vodných organizmoch, spolu so spoločenskou hodnotou ohrozených druhov rýb. Pri jeho tvorbe sa už vychádzalo z nasledovne popisovaných ekologických aj spoločenských atribútov jednotlivých rybích druhov. Jeho aktualizáciou na súčasné pomery v európskej únii v r. 2009 – 2010 vznikla momentálne platná verzia cenníka. Súdni znalci pri vyčísľovaní škôd na ichtyofaune mohli vždy z týchto zdrojov vychádzať, ale neboli striktno povinní (a ani doteraz nie sú) presne dodržiavať stanovenú cenu rybích produktov či ichtyomasy. V súdnoznaleckej praxi pri haváriách na tokoch spojených s hromadnými úhynmi rybích spoločenstiev sa vždy dodržiavala zásada „cennosti a nezastupiteľnosti“ daného druhu ryby v postihnutej lokalite.

ÚČEL A ZAMERANIE

Hlavným poslaním cenníka rýb je, aby slúžil ako pomôcka najmä pre súdnych znalcov z odvetví rybárstva a ochrany prírody, ako aj pre vyčísľovanie škôd na rybách na úrovni jednotlivých rybárskych organizačných zložiek (mestské a miestne organizácie SRZ a ostatní užívatelia rybárskych revírov). Cenník je zameraný na hodnotenie rybích spoločenstiev v **rybárskych revíroch** Slovenska so zastúpením divokožijúcich rybích populácií v spoločenstve s umelo vysádzovanými druhmi rýb.

Pri hodnotení škôd v aquakultúrnych chovoch (rybníky, kruhové kade, žľaby, priekopové kanále, atď...) sa pri stanovení výslednej ceny rybích produktov (od n-ročných rybích násad po konzumnú rybu) vychádza hlavne zo súčasne platných trhových cien jednotlivých rybích produktov. Tým dochádza ku spravodlivému zvýrazneniu ceny ryby v rybárskom revíre, kde

každý rybí druh plní okrem produkcie aj ďalšie nezastupiteľné funkcie vo vodnom ekosystéme, oproti rybím akvakultúram zameraným výlučne na produkciu rybieho mäsa.

TVORBA CENNÍKA

Pri tvorbe „Cenníka na náhradu škody na rybách a ostatných vodných organizmov“ sa vychádzalo z nasledovných podkladových materiálov:

I. Či ide o výlučne divo žijúce populácie, alebo aj umelo vysádzované druhy

Platila zásada, že prirodzené divožijúce druhy rýb, ktoré sa rozmnožujú autoreprodukciou (prirodzené rozmnožovanie), sú omnoho cennejšie, ako druhy umelo vysádzované.

II. Stupeň ohrozenosti druhu

Je daný vzácnosťou rybieho druhu v rozsahu jeho klasifikácie v príslušnom Červenom zozname rýb od najmenej ohrozených druhov rýb cez zraniteľné ku druhom, v danom úseku toku vyhynutým. V európskom meradle je vzácnosť rybieho druhu daná jeho umiestnením v príslušných zoznamoch (Bonský, Bernský), alebo v národných zoznamoch chránených živočíchov.

III. Ichtyologická hodnota druhu

Je výslednicou prieniku „prirodzenosti a vzácnosti“ daného druhu v príslušnej lokalite, teda sa môže líšiť v závislosti od čiastkových povodí jednotlivých tokov.

IV. Trhová hodnota druhu

Vzťahuje sa najmä na rybie druhy predávané na trhu, ale nie bežne chované v akvakultúrach (štika, sumec, zubáč, uhor, ...) ak sú tieto vysádzované i lovené v rybárskych revíroch. U takýchto druhov rýb pri znaleckých posudkoch sa gro ich ceny odvíja práve od aktuálnych cien v obchodoch.

V. Výsledná cenotvorba

Pri utváraní cien jednotlivých druhov rýb sa vychádzalo z predchádzajúcich aspektov, pričom každý rybí druh bol posudzovaný samostatne, ale aj v korelácii s hodnotami iných rybích druhov v ichtyofaune. Tak bola ocenená kvalita druhu cez jeho **biologickú** funkciu v ichtyocenóze spolu so spoločenskou hodnotou rybieho **úlovku** ako i nutričnou hodnotou rybieho mäsa vo forme kvalitnej **potraviny**.

Ako už bolo spomenuté, znalec v svojich posudkoch môže vychádzať z predmetného cenníka, alebo podľa vlastného odvodenia cien, pokiaľ ide o hodnotenie škôd na rybách vo voľných vodách – rybárskych revíroch. Ak však ide o škody na rybách v rybničných chovoch, znalec v záujme objektívnosti vychádza spravidla z aktuálnych trhových cien rybích produktov platných v danom roku.